

ISSN 2181-2357

XALQARO NAZARIY VA AMALIY TADQIQOTLAR
JURNALI

INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH

JURNAL FARG'ONA POLITEXNIKA
INSTITUTI HAMKORLIGIDA NASHR
ETILADI

VOLUME 3,
Issue 2
2023

«Al-Ferganus» MChJ.

A. M. Abdullayev

«Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali»

Ilmiy jurnal.

2021 yil noyabrdan beri nashr etilmoqda.

Oyiga bir marta nashr etiladi. 16+

3-tom, 2 -son.

Fevral 2023 y.

Tahririyat kengashi raisi Salomov O'ktam Raximovich, FarPI rektori

Bosh muharrir K. I. Kurpayanidi

Tahririyat hay'ati: A.M.Abdullaev, M.S.Ashurov, E.A.Mo'minova, K.X.Abduraxmonov, A.N.Asaul, A.V.Burkov, U.V.G'ofurov, M.A.Ikromov, D.Kudbiev, E.S.Margianiti, B.Obrenovich, L.NA Sultonov, L.NA. , A.Xasanov, Sh.T.Karimov, Sh.Sh.Salixanova, U.K.Alimov, S.M.Turabdjano, B.A.Alimatov, R.J.Tozhiyev, A.A.Risqulov, B.M.Tursunov, S. F. Ergashev, J.D.Axmedov, Kh.A. Akramov, M.X. Xakimov, Sh.M. Iskandarova, Z.M. Sobirova, A.M. Muxtarova, L.M. Babakhodjaeva..

Tahririyat manzili: 150107

Farg'ona shahri, Farg'ona ko'chasi, 86 -
uy

Тел. +998971003888

<https://alferganus.uz/en/site/index>

E-mail: alferganus.ltd@gmail.com

IF(Impact Factor) **9.88 /2022**
<http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2181-2357>

TOGETHER WE REACH THE GOAL
SJIF 2023: 5,971
<http://sjifactor.com/passport.php?id=21994>

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligida ro'yxatga olingan.

Ro'yxatga olish № 1189 Berilgan sanasi: 17-06-2021.

Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali Crossref, OpenAIRE, Google Scholar bazalariga kiritilgan.

Impact-faktor 2021 Evaluation Pending

CC litsenziyasi turi: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Jurnal jahon va mintaqaviy darajada fan va amaliyotning rivojlanish masalalariga bag'ishlangan.

Jurnal olimlar, o'qituvchilar, doktorantlar, talabalar uchun mo'ljallangan.

Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali.

2023. T.3. №2.

ISSN 2181-2357

9 772181 235007 >

© «Al-Ferganus» MChJ,
2023 Farg'ona, O'zbekiston

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

«Al-Ferganus» LLC.
A. M. Abdullaev
“International journal of theoretical and practical research”
Scientific Journal.
Published since November 2021.
Schedule: monthly. 16+

Volume 3, Issue 2

February, 2023.

Chairman of the Editorial Board Salomov Uktam Rakhimovich, rector of FerPI

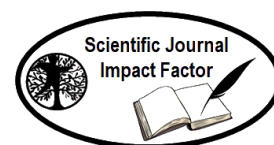
Editor-in-chief K. I. Kurpayanidi

Editorial Board: A. M. Abdullaev, M. S. Ashurov, E. A. Muminova, K. Kh. Abdurakhmanov, A. N. Asaul, A. V. Burkov, U. V. Gafurov, M. A. Ikramov, D. Kudbiev, E. S. Margianiti, B. Obrenovich, L. Ivars, K. E. Onarkulov, N. A. Sultanov, A. Khasanov, Sh. T. Karimov, Sh. Sh. Khamdamova, D. S. Salikhanova, U.K. Alimov, S.M. Turabdzhanov, B.A.Alimatov, R.Zh. Tozhiev, A.A. Riskulov, B.M. Tursunov, A.A. Shermukhamedov, S. F. Ergashev, J.D.Akhmedov, Kh.A. Akramov, M.Kh. Khakimov, Sh.M. Iskandarova, Z.M. Sobirova, A.M. Mukhtarova, L.M. Babakhodzhaeva.

Address of the editorial office:
150107
Fergana city, Fergana str., 86.
Phone +998971003888
<https://alferganus.uz/en/site/index>
E-mail:
alferganus.ltd@gmail.com

IF(Impact Factor) **9.88 / 2022**
<http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2181-2357>

TOGETHER WE REACH THE GOAL
SJIF 2023: 5,971
<http://sjifactor.com/passport.php?id=21994>

Registered with the Agency of Information and Mass Communications under the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan.
Registration No. 1189 dated 17-06-2021.

The journal "International Journal of Theoretical and Practical Research" is included Crossref, OpenAIRE, Google Scholar.

Impact-factor 2021 Evaluation Pending

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

The Journal addresses issues of global and regional Science and Practice. For scientists, teachers, doctoral students, students.

(2022). International journal of theoretical and practical research, 3(2).

© LLC «Al-Ferganus»,
2023, Fergana, Uzbekistan

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

«Al-Ferganus» ООО.

А. М. Абдуллаев

«Международный журнал теоретических и практических исследований»

Научный журнал.

Издается с ноября 2021 г.

Выходит один раз в месяц. 16+

Том 3, Номер 2.

Февраль 2023 г.

Председатель редакционного совета Саломов Уктам Рахимович, ректор ФерПИ

Главный редактор К. И. Курпаяниди

Редакционная коллегия: А.М.Абдуллаев, М.С.Ашуров, Э.А.Муминова, К.Х.Абдурахманов, А.Н.Асаул, А.В.Бурков, У.В.Гафуров, М.А.Икрамов, Д.Кудбиев, Э.С.Маргианити, Б.Обренович, Л.Иварс, К.Э.Онаркулов, Н.А.Султанов, А.Хасанов, Ш.Т.Каримов, Ш.Ш.Хамдамова, Д.С.Салиханова, У.К.Алимов, С.М.Турабджанов, Б.А.Алиматов, Р.Ж.Тожиев, А.А.Рискулов, Б.М.Турсунов, А.А.Шермухамедов, С.Ф.Эргашев, Ж.Д.Ахмедов, Х.А.Акрамов, М.Х.Хахимов, Ш.М.Искандарова, З.М.Собирова, А.М.Мухтарова, Л.М.Бабаходжаева.

Адрес редакции: 150107

г. Фергана, ул. Ферганская, 86

Тел. +998971003888

<https://alferganus.uz/en/site/index>

E-mail: alferganus.ltd@gmail.com

IF(Impact Factor) **9.88 /2022**

[http://journalseeker.research](http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2181-2357)

[bib.com/view/issn/2181-](http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2181-2357)

[2357](http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2181-2357)

TOGETHER WE REACH THE GOAL

SJIF 2023:5,971

[http://sjifactor.com/passp](http://sjifactor.com/passport.php?id=21994)

[ort.php?id=21994](http://sjifactor.com/passport.php?id=21994)

Зарегистрирован в Агентстве информации и массовых коммуникаций при Администрации

Президента Республики Узбекистан.

Регистрации № 1189 от 17-06-2021.

Журнал «Международный журнал теоретических и практических исследований» включен в Crossref, OpenAIRE, Google Scholar.

Импакт-факторы журнала: 2021 Evaluation Pending

Тип лицензии CC поддерживаемый журналом: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

В журнале рассматриваются вопросы развития мировой и региональной науки и практики. Для ученых, преподавателей, докторантов, студентов.

Международный журнал теоретических и практических исследований. 2023. Т. 3. №2.

ISSN 2181-2357

9 772181 235007 >

©ООО «Al-Ferganus»,
2023, Фергана, Узбекистан

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

TABLE OF CONTENTS

Tahririyat Kengashi raisi ustuni /Column of the Chairman of the Editorial Board/ Колонка председателя редакционного совета

1. *The light of genius will point the right way* 6

Iqtisodiy fanlar / Economic Sciences/ Экономические науки

2. **Abdullaev, Alisher Makhmudovich,** 11
Artikov, Khaetjon Bahromjon ugli
Modern landscape of strategic planning of industrial enterprise development in the conditions of digitalization
3. **Baxromov, Azizbek Alisher o'g'li** 27
Financial security in the textile industry to increase the economic efficiency of industrial enterprises
4. **Khonkeldieva, Guzal Sherovna** 38
Features of the development of entrepreneurial activity in the agricultural sector
5. **Kurpayanidi, Konstantin Ivanovich** 45
Integration of innovation and ICT as a source of transformation
6. **Xomidov, Mirodiljon** 56
Analysis of the significance and current status of implementing innovation in increasing industry competitiveness

Qisqa xabarlar / Краткие сообщения / Short messages

7. **Buza, Mikhail Konstantinovich** 65
Processing large volumes of economic Data
8. **Matsul, Evgeny Gennadievich** 68
Features of digital transformation of business valuation in the Republic of Belarus

Pedagogika fanlari / Pedagogical sciences/ Педагогические науки
E'lon / Reklama / Advertisement

- Advertisement* 72
- Our publications* 82

QR CODE of this issue of the magazine <https://dx.doi.org/>

International journal of
theoretical and practical
research

Scientific Journal

Year: 2023 Issue: 2

Volume: 3

Published:

28.02.2023

<http://alferganus.uz>

Citation:

Khonkeldieva, G.Sh. (2023). Features of the development of entrepreneurial activity in the agricultural sector. *SJ International journal of theoretical and practical research*, 3 (02), 38-44.

Khonkeldieva, G.Sh. (2023). Features of the development of entrepreneurial activity in the agricultural sector. *Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali*, 3 (02), 38-44.

Doi:

<https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7699508>

Khonkeldieva, Guzal Sherovna
doctor of economic sciences,
professor
Fergana State University
E-mail: honkeldieva@mail.ru

UDC 338.436

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN THE AGRICULTURAL SECTOR

Abstract. *To date, certain work is being carried out in the country to reform the agriculture of our country, in particular to improve the system of public administration in the industry, the widespread introduction of market relations, strengthening the legal framework of relations between entities for the cultivation, processing and sale of agricultural products, attracting investment in the industry, the introduction of resource-saving technologies and provide modern equipment to agricultural producers. The article pays special attention to such issues as diversification of production, improvement of land and water relations, creation of a favorable environment for agribusiness and a high-value-added chain, support for the development of cooperative relations, widespread introduction of market mechanisms, information and communication technologies in the industry, as well as the effective use of scientific achievements.*

Keywords: *industry, entrepreneurship, value chain, innovation, export, income, employment.*

Xonkeldieva, Guzal Sherovna
i.f.d., professor
Farg'ona davlat universiteti
E-mail: honkeldieva@mail.ru
ORCID: 0000-0001-5335-0862

SANOAT TARMOG'IDA KICHIK BIZNES KORXONALARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI

Annotatsiya. Mamlakatimiz qishloq xo'jaligini isloh qilish, xususan sohada davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish, bozor munosabatlarini keng joriy qilish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchi, qayta ishlovchi va sotuvchi sub'ektlar o'rtasidagi munosabatlarning huquqiy asosini mustahkamlash, sohaga investitsiyalarni jalb qilish, resurstejamkor texnologiyalarni joriy etish hamda qishloq ho'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaruvchilarni zamonaviy texnikalar bilan ta'minlash borasida muayyan ishlar amalga oshirilmoqda. Maqolada ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, yer va suv munosabatlarini takomillashtirish, qulay agrobiznes muhitini va yuqori qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish, kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash, sohaga bozor mexanizmlarini, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, shuningdek, ilm-fan yutuqlaridan samarali foydalanish kabi masalalarga e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: tarmoq, tadbirkorlik, qo'shilgan qiymat zanjiri, innovatsiyalar, eksport, daromad, aholi bandligi.

Хонкелдиева, Гузал Шеровна

д.э.н, профессор

Ферганский государственный университет

E-mail: honkeldieva@mail.ru

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ОТРАСЛИ

Аннотация. На сегодняшний день в стране проводятся определенные работы по реформированию сельского хозяйства нашей страны, в частности по совершенствованию системы государственного управления в отрасли, широкому внедрению рыночных отношений, укреплению правовой базы отношений между субъектами по выращиванию, переработке и реализации сельскохозяйственной продукции, привлечению инвестиций в отрасль, внедрению ресурсосберегающих технологий и предоставлять современную технику производителям сельскохозяйственной продукции. В статье особое внимание уделяется таким вопросам, как диверсификация производства, улучшение земельных и водных отношений, создание благоприятной среды агробизнеса и цепочки с высокой добавленной стоимостью, поддержка развития кооперационных отношений, широкое внедрение рыночных механизмов, информационных и коммуникационных технологий в отрасли, а также эффективное использование научных достижений.

Ключевые слова: отрасль, предпринимательство, цепочка добавленной стоимости, инновации, экспорт, доход, занятость населения.

Kirish

Bugungi kunda sanoat tarmog‘i jahon iqtisodiyotining barqaror o‘shishiga salmoqli hissa qo‘shib kelayotgan yetakchi tarmoqlardan hisoblanadi. Mazkur tarmoqning o‘z salohiyatini namoyon etishida kichik biznes korxonalarining imkoniyatlaridan foydalanish ahamiyatli ta‘sir ko‘rsatadi. Zero, kichik biznesning iqtisodiyotning harakatchanligi va moslashuvchanligini ta‘minlash, undagi raqobat muhitini kuchaytirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish, sanoat kooperatsiyalari orqali yirik korxonalar samaradorligini oshirish kabi ijtimoiy-iqtisodiy funksiyalaridan sanoat ishlab chiqarishini tashkil etishda foydalanish tarmoqning faoliyat samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Shunga ko‘ra, keyingi yillarda rivojlangan mamlakatlarda kichik sanoat korxonalarining faoliyatini kengaytirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Jahonda global raqobatning keskinlashuvi sharoitida qayta ishlash sanoati tarmoqlari va aholining qishloq xo‘jaligi xomashyosi va oziq-ovqat mahsulotlariga bo‘lgan talablarini qondiruvchi qishloq xo‘jaligi tarmog‘ining ahamiyati oshib bormoqda. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, “bugungi kunda jahon qishloq xo‘jaligi iqtisodiy faol aholining 1 mlrd. kishidan ziyodini bandligini ta‘minlamoqda, shuningdek jahonda ishlab chiqarilgan jami mahsulotlarning 5 foiziga yaqini mazkur tarmoq hissasiga to‘g‘ri keladi. Prognoz ma‘lumotlari shuni ko‘rsatadiki, 2050 yilga borib, jahon aholisi 9,1 mlrd. kishiga yetishi mumkin. Bu holatda jahon aholisining go‘sht va sut mahsulotlariga bo‘lgan talabi hozirgi kunga nisbatan 2,5-3,0 barobarga ortishi kutilmoqda”.

Jahonda tovarlar bozori infratuzilmasi o‘zgarishi, chakana va ulgurji savdoning zamonaviy ko‘rinishlari paydo bo‘lishi, korxonalarining raqobat va iste‘molchi uchun kurashdagi innovatsion faolligi hamda ularning maqsad, manfaat, funksiya va jarayonlaridagi farqlar zamonaviy savdo marketingida sezilarli o‘zgarishlarni talab etadi. Savdo marketingining asosiy ob‘ektlari hisoblangan ishlab chiqaruvchilar, distribyutorlar, ulgurji va chakana savdo korxonalari o‘rtasidagi biznes munosabatlariga asoslangan uzoq muddatli hamda o‘zaro manfaatli hamkorlik strategiyalarini ishlab chiqish masalalari ustuvor vazifalar sifatida qaralmoqda.

O‘zbekistonda meva-sabzavot mahsulotlari savdo-logistika, sotish va saqlash jarayonlarini muvofiqlashtirish, biznes yuritishda samarali marketing strategiyalaridan foydalanish asosida iqtisodiy o‘shishga erishishga qaratilgan yo‘nalishlarga alohida e‘tibor berilmoqda.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Bugungi kunda O‘zbekiston Respublikasida tadbirkorlik faoliyati bilan bog‘liq bo‘lgan ilmiy tadqiqotlar iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritib kelinmoqda.

R.Kantilon tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda sotish va sotib olishdagi tavakkalchiliklarning naqadar muhim ekanligini o‘z izlanishlarida asos sifatida keltirgan [1]. Unga ko‘ra, tadbirkorning dastlabki va so‘ngi harakatining pirovardi sotib olish va sotish o‘rtasidagi tavakkalchiliklar natijasida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan jarayonlar bog‘liqligidir.

A.Tyurgo tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda tadbirkorlarda yuqori boshqaruvchilik qobiliyatni shakllantirishning muhim ekanligiga urg‘u beradi, chunki har qanday aqlli boshqaruvchi o‘z qobiliyati orqali xodimlar o‘rtasida hamjixatlik va manfaatlar xamohangligiga erisha oladi [2].

A.Tyurgo R.Kantilondan farqli o'laroq, kapitalist va tadbirkor tushunchalarining bir-biridan farqli jihatlarini aniq ko'rsata bildi. A.Tyurgo tadbirkor, eng avvalo, boshqaruvni to'g'ri tashkil etishligining muhim omil ekanligini o'z ilmiy izlanishlarida keltirib o'tdi.

Xususan, iqtisodchi olimlardan A.O'lmasov va M.Sharifxo'jaevlar «Tadbirkorlik faqat pul topish emas, balki yaratuvchanlik faoliyati orqali daromad olish omilidir» [3] deb ta'kidlaydi. Ya'ni, tadbirkorlik faoliyati bu daromad topishga mo'ljallangan iqtisodiy faoliyat sanaladi, agar u muntazam ravishda faollashmasa, iqtisodiy o'sish ro'y bermasligini asosladi va ular aynan tadbirkorlikning sifat jihatiga e'tibor berish lozim deb hisoblashadi. Fikrimizcha, A.O'lmasov va M.Sharifxo'jaevlar tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish hamda boshqarishda rahbardan alohida novatorlik qobiliyatining talab qilinishi, tadbirkorning kelgusida bozorni boshqarishni eng muhim jihat sifatida qabul qilishiga sabab bo'lishini nazarda tutishgan. Hozirda bozor talabi ham insonlar ehtiyoji uchun arzon va sifatli barcha talablarga mos mahsulotlar ishlab chiqishdan iborat bo'lmoqda [4]. Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari mohiyatini ochishda Q.Muftaydinov «Tadbirkorlik iqtisodiy faoliyatni harakatlantiruvchi kuch sifatida iqtisodiy maxovik bo'lib, bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlik faoliyatini va iste'mol talablarini e'tiborga olgan holda, kengaytirilgan takror ishlab chiqarishning uzluksizligini ta'minlaydi» [5] deya ta'kidlab o'tdi. Bundan tushunishimiz mumkinki, Q.Muftaydinov tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda uzluksiz ishlab chiqarish tamoyiliga alohida e'tibor qaratishni muhim sanagan. Ushbu tamoyilning dolzarblik jihati iste'mol bozorlarida tovarlarning hayotiylik davri qisqaligi bozorda uzoq vaqt o'z o'rniga ega bo'la olmayotganligi bilan tavsiflanadi.

Iqtisodchi U.V.Gafurov «Kichik biznes sub'ektlari faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish shakl va vositalari kichik biznes sohasining rivojlanganlik darajasiga ko'ra o'zgarib, unga mos tushuvchi vositalar qo'llanib borishi lozim» [6] deb ta'kidlab o'tgan.

Mazkur yondoshuvning mohiyatiga to'xtaladigan bo'lsak, U.V.Gafurov tadbirkorlik sub'ektlar faoliyatini tartibga solishda bevosita davlat ishtirokining bo'lishini, tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda davlatning ma'lum bir vositalar orqali tartibga solishiga e'tibor qaratilishiga to'xtalgan.

H.Abulqosimov va A.Qulmatovlar esa tadbirkorlikni «Qonun yo'li bilan man qilinmagan iqtisodiy unumli faoliyat turi» [7] deb ta'rif berib o'tdi. Unga ko'ra, tadbirkor qonun doirasidan chetga chiqmagan xolda faoliyat olib borishini nazarda tutadi. Demak tadbirkorning qonuniy faoliyat yuritishi, qonun nuqtai nazaridan, himoyalani darajasini kafolatlab beradi.

Yuqorida keltirilgan fikr-muloxazalardan kelib chiqib shuni aytishimiz mumkinki, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish bugungi kunda tadbirkorlarning oldiga qo'yadigan vazifalarini ham o'z-o'zidan o'zgartirishini, ya'ni innovatsion muhitga qarab egiluvchan hamda moslashuvchan qarorlar qabul qilishni talab etadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotlarda agrar sektorni iqtisodiy rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish, aholi soni va talablari o'sishini qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmining oshishi bilan mutanosibligini ta'minlash, agrar sektorni barqaror rivojlantirish, ishlab chiqarish jarayonlarini ixtisoslashtirish, zamonaviy innovatsion texnologiyalar va

uslublarni qo'llash orqali xo'jalik yurituvchi sub'ektlarni iqtisodiy samaradorlik darajasini oshirish, ularning faoliyatiga ta'sir qiluvchi omillarni kompleks statistik tadqiq etish, raqobatbardoshligini ta'minlash bu boradagi ilmiy tadqiqot ishlarining ustuvor yo'nalishlari sifatida namoyon bo'lmoqda.

Tahlil va natijalar

O'zbekistonda agrar sektor sohasi aholining oziq-ovqat va qishloq xo'jalik mahsulotlariga bo'lgan talabini ta'minlash bilan birga, mamlakat eksport salohiyatini oshirishga xizmat qilib, o'tgan yillar davomida sohaga ixtisoslashgan fermer xo'jaliklari faoliyatini rag'batlantirish va rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor berilmoqda. Xususan, 2022-2026 yillarda Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida "...taraqqiyot strategiyasi doirasida amalga oshiriladigan eng ustuvor vazifalardan biri milliy iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha qishloq xo'jaligi samaradorligini tubdan oshirish va uni diversifikatsiya qilish, ya'ni agrar sohani rivojlantirish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini klaster asosida qayta ishlash va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, qishloq joylarida yashayotgan aholining hayot darajasi va sifatini oshirish, fermer va dehqonlar daromadini 2 barobar ko'paytirish uchun zarur sharoitlarni yaratish, qishloq xo'jaligining yillik o'sish sur'atini kamida 5 foizga yetkazish" [8,9] kabi ustuvor vazifalar belgilangan.

1-jadval. Qishloq xo'jaligida yetishtirilgan mahsulotlar¹, ming tonnada

Mahsulot turi	2000 y	2005 y	2010 y	2015 y	2020 y	2021 y
Don va dukkakli ekinlar	4 101,4	6 540,9	7 504,3	8 173,5	7 636,0	7 634,6
Kartoshka	731,1	924,2	1 694,8	2 586,8	3 143,8	3 285,6
Sabzavotlar – jami	2 644,7	3 517,5	6 262,4	9 390,0	10 431,4	10 850,2
Oziqbop poliz	451,4	615,3	1 182,4	1 853,6	2 134,4	2 285,3
Mevalar va rezavorlar	790,9	949,3	1 676,3	2 467,9	2 812,6	2 852,6
Uzum	624,2	641,6	979,3	1 518,2	1 606,9	1 695,3
So'yish uchun mol va parranda (tirik vaznda)	841,8	1 061,5	1 461,4	2 033,4	2 519,6	2 635,1
Sut	3 632,5	4 554,9	6 169,0	9 027,8	10 976,9	11 274,2
Olingan tuxum	1 254,4	1 966,7	3 061,2	5 535,4	7 781,2	7 788,4
Asal, tonna	2 685,0	2 115,7	3 171,9	10 157,0	13 357,8	14 066,9
Qirqib olingan jun, tonna	15 849	20 081	26 510	36 029	35 422	36 345
Olingan qorako'l terilar	747,6	688,7	934,9	1 032,0	1 152,1	1 252,4
Pilla, tonna	16 479,0	16 211,0	25 151,8	26 293,0	20 941,9	22 769,9

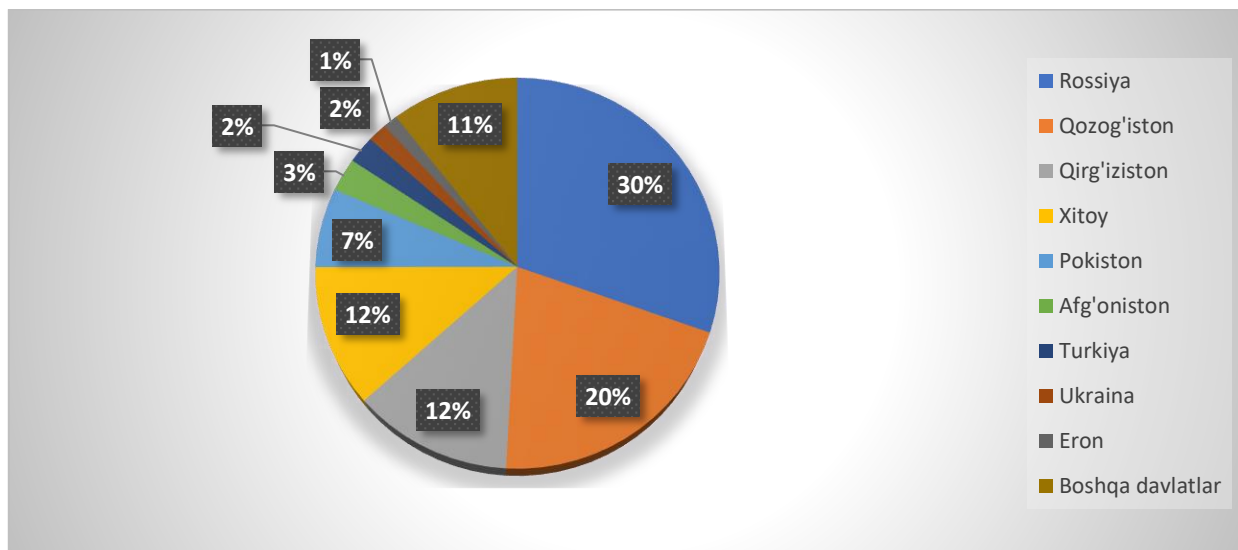
Mamlakatimizda o'tgan yillar davomida qishloq xo'jaligi tarmog'i asosan paxta va g'alla ekinlari uchun ixtisoslashganligi sababli, yuqorida keltirilgan jadval ma'lumotlarida don va dukkakli don ekinlari tarkibida g'alla judda katta ulushga ega ekanligini ko'rishimiz mumkin. Keyingi o'rinlarda makkajo'xori doni, sholi va boshqa turdagi dukkakli ekin (no'xat, loviya, yasniq)larni yetakchilik qilib kelayotganligini ko'rishimiz mumkin bo'ladi. Ayni paytda jami yetishtirilgan dehqonchilik mahsulotlarida fermer xo'jaliklarining ulushi 53,1 foizni, jami yetishtirilgan chorvachilik mahsulotlarida esa 5,3 foizni tashkil etmoqda.

¹ Статистика агентлигининг расмий веб-сайти маълумотлари асосида тайёрланган.

Tashqi savdo aylanmasidagi meva-sabzavot mahsulotlari eksportida asosiy hamkor davlatlar Rossiya (umumiy hajmdan 30,5%), Qozog'iston (20,5%), Afg'oniston (6,6%), Xitoy (5,7%), Turkiya (4,5%) va Qirg'iziston (4,3%) hisoblanadi.

Statistik tahlillar ko'rsatishicha, meva-sabzavot mahsulotlari 2017 yilda 876 ta eksportyor tomonidan 60 ta davlatga eksport qilingan bo'lsa, 2021 yilda 1 175 ta eksportyor tomonidan 67 ta davlatga eksport qilishga erishilgan (1-rasm).

1-rasm. Yirik hamkor davlatlar bo'yicha meva-sabzavot mahsulotlari va ulardan qayta ishlangan mahsulotlar eksporti ulushi², %

Yuqorida keltirilgan rasm ma'lumotlariga qo'shimcha sifatida meva-sabzavot mahsulotlari eksporti turlari va geografiyasi yildan yilga kengayib bormoqda. Daniya, Yamayka, Amerika samoasi va Janubiy Afrika davlatlariga birinchi marotaba 2021 yilda meva-sabzavot mahsulotlari eksporti amalga oshirildi. Shuningdek, meva-sabzavot mahsulotlari eksporti turlari va geografiyasi yildan yilga kengayib bormoqda. Bolgariya, Shri-Lanka, Indoneziya, Filipin, Gresiya, Qatar, Xarvatiya va Malta davlatlariga birinchi marotaba 2021 yilda meva-sabzavot mahsulotlari va ulardan qayta ishlangan mahsulotlar eksporti amalga oshirildi.

Xulosa

Bugungi kunda qishloq xo'jaligi tarmog'ida tadbirkorlikning rolini oshirish yuzasidan quyidagi tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- agrar sektorni rivojlantirish bo'yicha amaliy chora-tadbirlarni ko'rish, eksportbop qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaradigan korxonalarni qo'llab-quvvatlash, chet el investitsiyalari hisobidan ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiyalash va texnologik qayta jihozlash, yangi korxonalarni tashkil etish orqali mahsulot ishlab chiqarish hajmlarini oshirish [10];

- xorijiy investitsiyalarni kiritish bo'yicha xorijiy firma va agroklastlar bilan hamkorlikni yanada kengaytirish, eksportbop mahsulotlar ishlab chiqaradigan

² Статистика агентлигининг расмий веб-сайти маълумотлари асосида тайёрланган.

texnologiyalarni olib kelish, respublikada tashkil etilayotgan xalqaro yarmarkalarning imkoniyatlaridan keng foydalanish;

-fermer ho'jaliklarini har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning moddiy va moliyaviy bazasini mustahkamlash, ularga yangi imkoniyatlar tug'dirish, xizmat ko'rsatuvchi tuzilmalarni rivojlantirish;

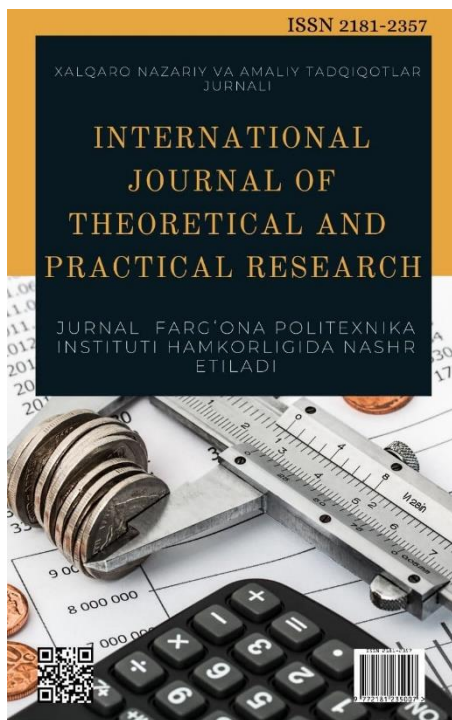
-qishloq ho'jaligi korxonalariga o'z mahsulotlarini qayta ishlaydigan zamonaviy texnologiyalarni sotib olishi uchun yaratilgan keng imkoniyatlardan foydalanishga ko'maklashish choralarini ko'rish;

-qishloq joylarida tashkil etiladigan sanoat korxonalarini xom ashyo, elektr energiyasi, gaz bilan uzluksiz ta'minlash hamda kommunikatsion tarmoqlarni qurishni amalga oshirish va boshqalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Cantillion R. Essay sue la nature du commerce en general (1755) Per s frans. Yu.A.Shkolenko Sotsium, 2003. s.17
2. Тюрго А. Избранные экономические произведения – М., 1961.-С. 17
3. Muxitdinova U.S. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida mevasabzavotchilik mahsulotlari bozorini rivojlantirish yo'nalishlari. Iqt.fan.dok.ilm.dar.olish uchun yozilgan dis.avtoref.-T.:2010.-b36.
4. O'lmasov A., Sharifxo'jaev M. Iqtisodiyot nazariyasi. – T.: «Mehnat», 1995. 192-b.
5. Muftaydinov Q. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida tadbirkorlikni rivojlantirish muammolari. / Dis. ... iqt. fan. d-ri. - T/, 2004. -18-b.
6. Gafurov U.V. Kichik biznesni davlat tomonidan tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish. / Dis. avt. ref... iqt. fan. d-ri. - T., 2017. -30-b.
7. Abulqosimov P., Qulmatov A. Tadbirkorlik sermashaqqat faoliyat. // «Iqtisod va hisobot», 1997, 9-son. – 9-b.
8. Nazarova F. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida O'zbekiston agrar sektorini rivojlantirish istiqbollari. Iqt. fan. dok. ilm. dar. olish uchun yozilgan dis.–T.:–2001.-b.290.
9. Умурзаков У.П. Пути повышения эффективности использования ресурсного потенциала аграрного сектора экономики (на материалах Республики Узбекистан). Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук. Тошкент: –2003. –43 б.
10. Muminova, E., Honkeldiyeva, G., Kurpayanidi, K., Akhunova, S., & Hamdamova, S. (2020). Features of introducing blockchain technology in digital economy developing conditions in Uzbekistan. In E3S Web of Conferences (Vol. 159, p. 04023). EDP Sciences. Doi: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015904023>
11. Ashurov, M., and ets. (2023). Strategies for Improvement and Evaluation of the Quality Management System of Uzbekistan Manufacturers. In: Beskopylny, A., Shamtsyan, M., Artiukh, V. (eds) XV International Scientific Conference "INTERAGROMASH 2022". INTERAGROMASH 2022. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 574. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-21432-5_167

Hurmatli hamkasabalar “Al-Ferganus” nashriyoti va “Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali” elektron jurnali O‘zbekiston ta’lim xizmatlari bozorida o‘zining faoliyatini boshlaganligini ma’lum qilamiz.

Ajoyib imkoniyatdan siz birinchilar qatorida foydalanib ilmiy nashrlaringizni chop etishingiz mumkin.

“Al-Ferganus” nashriyotimiz tomonidan Siz taqdim etgan darslik, o‘quv qo‘llanma, monografiya va ilmiy risolalarga ISBN, Doi halqaro raqamli idenfikatorlarni biriktirish, ularning elektron zamonaviy andozadagi muqovalar va ishlanmalarning elektron maketini yaratish, nashriyotda e’lon qilingan ishlarni elektron axborot nashrlarida joylashtirish xizmatlari ko’rsatiladi.

Bizning nashriyotimizning boshqa nashriyotlardan farqi shundaki, tezkor va sifatli xizmat ko’rsatamiz hamda eng asosiysi biz Sizing ishlaringizni Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi va Rossiya Milliy kutubxonasi fondlariga bepul joylashga shuningdek, Rossiya ilmiy iqtiboslik indeksi (RINTs va E – library) platformasiga, CrossRef bazalariga shartnoma asosida joylashtirishga ko’maklashamiz.

“Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali” ISSN 2181-2357 elektron jurnali ham o‘z faoliyatini boshlamoqda. Bizning jurnalda O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi ixtisosliklari fizika-matematika, kimyo, biologiya, geologiya-mineralogiya, texnika, qishloq xo’jaligi, tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, geografiya, yuridik, pedagogika, tibbiyot san’atshunoslik, arxitektura, psixologiya, sotsiologiya fanlari bo’yicha milliy va xorijiy mualliflarning fanlardan erishgan yutuqlari

va istiqbollari borasidagi ilmiy maqolalari, ilmiy tadqiqotlar olib borayotgan olimlarning ilmiy izlanishlari natijalari e'lon qilinadi. Elektron jurnal har oyda bir marta e'lon qilinadi.

Jurnallarda e'lon qilinadigan har bir maqolaga shartnoma asosida DOI (Crossref) raqami beriladi.

Shuningdek, tahririyat tomonidan:

- maqolalarni sifatli tarjima qilish;
- maqolalarni tahrirlash va jurnallar talabiga moslash;
- maqolalarga ishlov berish;
- maqolalarni plagiatga tekshirish;
- xorijdagi nufuzli (Scopus, Web of sciences va yuqori impakt faktorli)

jurnallarda maqollarni sifatli va ishonchli chop etishga ko'maklashish xizmatlarini ham ko'rsatadi.

Imkoniyatni boy berib qo'ymang!

Quyidagi manzillarga murojaat qiling:

Elektron pochta manzili: Alferganus.ltd@gmail.com

Telegramm manzilimiz : [@Alferganus_ltd](https://www.instagram.com/Alferganus_ltd)

Telefonlar: (97) 100-38-88

(91) 109-05-38

(97) 337-86-00

PUBLIC IDENTIFIERS OF INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH

PUBLISHER: AL-FERGANUS LLC - UZBEKISTAN

INTERNATIONAL JOURNAL ADDRESS^{IJA}

IJA.ZONE/16456457645

INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH^{IJA}

INTERNATIONAL ARTICLE ADDRESS^{IAA}

IJA.ZONE/1264564543

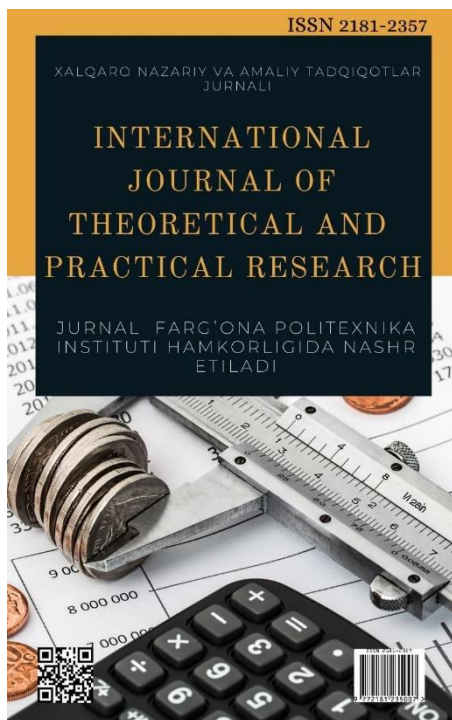
INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH^{IAA}

License type supported CC: Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ВНИМАНИЕ ОБЪЯВЛЕНИЕ!

Уважаемые коллеги! Сообщаем вам, что издательский дом «AL-FARGANUS» и «Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali»- «Международный журнал теоретических и прикладных исследований» начали свою деятельность на рынке образовательных услуг Узбекистана.

Это прекрасная возможность одним из первых опубликовать свои научные публикации. Наше издательство «AL-FARGANUS» предоставляет услуги по прикреплению международных цифровых идентификаторов ISBN, Doi к учебникам, учебным пособиям, монографиям и научным брошюрам, созданию электронных макетов их обложек и дизайнов в современной электронной форме, размещению опубликованных работ в электронные публикации.

Отличие нашего издательства от других издательств в том, что мы предоставляем быстрые и качественные услуги, а главное, бесплатно размещаем ваши работы в Национальной библиотеке Узбекистана им. Алишера Навои и оказываем помощь в размещении вашей работы в Российской национальной библиотеке, а также на платформе Российского индекса научного цитирования (РИНЦ, e-library) облегчить размещение.

Совместно с Ферганским политехническим институтом запущен проект электронного научного журнала «Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar jurnali – International Journal of Theoretical and Practical Research. Международный журнал теоретических и прикладных исследований».

Миссия научного электронного журнала направлена на развитие национальной и зарубежной науки, обеспечение общедоступности теоретических

позиций и практических результатов прикладных исследований. В журнале представлены следующие специальности Высшей аттестационной комиссии Республики Узбекистан по физике и математике, химии, биологии, геологии и минералогии, технике, сельскому хозяйству, истории, экономике, философии, филологии, географии, праву, педагогике, медицине, архитектуре, психологии, социологии. Журнал публикует научные статьи отечественных и зарубежных авторов о достижениях и перспективах науки, результатах научных исследований ученых, проводящих исследования. Электронный журнал издается один раз в месяц.

Каждой статье, опубликованной в журнале, на контрактной основе присваивается номер DOI (Crossref).

Также издательство оказывает услуги по:

- качественный перевод статей;
- редактирование статей и адаптация к требованиям журнала;
- обработка статей;
- проверка научных работ (статей, учебных пособий, монографий, диссертаций и др.) на плагиат статей;
- оказывает информационное обеспечение публикаций статей в престижных зарубежных журналах (Scopus, Web of Sciences и журналах с высоким импакт-фактором).

Не упускайте возможность!

Пожалуйста, свяжитесь с нами:

Электронный адрес: Alferganus.ltd@gmail.com

Наш адрес в телеграмм: @Alferganus_ltd

Телефоны: (97) 100-38-88

(91) 109-05-38

(97) 337-86-00

PUBLIC IDENTIFIERS OF INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH

PUBLISHER: AL-FERGANUS LLC - UZBEKISTAN

INTERNATIONAL JOURNAL ADDRESS^{IJA}

IJA.ZONE/16456457645

INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH^{IJA}

INTERNATIONAL ARTICLE ADDRESS^{IAA}

IJA.ZONE/1264564543

INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND PRACTICAL RESEARCH^{IAA}

O'zbekiston Respublikasi
Prezidenti
Administratsiyasi
huzuridagi Axborot
va ommaviy
kommunikatsiyalar
agentligi

№ 7430-3360-d0e2-4e5b-8cf1-9914-2923
Hujjat yaratilgan sana: 2021-06-22
Ariza raqami: 32087634

Hujjat berilgan: ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ
ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ "AL-FERGANUS"
Qabul qiluvchining identifikatsiya raqami: 308291417

Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi to'g'risida
GUVOHNOMA

№ 1189

Nomi: "Xalqaro nazariy va amaliy tadqiqotlar"

Tarqatish shakli: jurnal

Til(lar)i: o'zbek, rus, ingliz

Muassis(lar)i: "AL-FERGANUS" mas'uliyati cheklangan jamiyat

Ixtisoslashuvi: fan sohalaridagi ilmiy nashr

Tahririyat manzili: 150100, Farg'ona viloyati, Farg'ona shahar, Mustaqillik ko'chasi, 42-uy

Tarqatish hududi: O'zbekiston Respublikasi hamda belgilangan tartibda chet davlatlarga

Berilgan sanasi: 17-06-2021

Ro'yxatdan o'tkazuvchi organ rahbari: Xodjayev Asadjon Azatbekovich

Mazkur hujjat Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 15 sentyabrdagi 728-son qarori bilan tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali to'g'risidagi nizomga muvofiq shakllantirilgan elektron hujjatning nusxasi hisoblanadi. Elektron hujjatning nusxasida ko'rsatilgan ma'lumotlar to'g'riligini tekshirish uchun repo.gov.uz veb-saytiga o'ting va elektron hujjatning noyob raqamini kiriting yoki mobil telefon yordamida QR-kodni skaner qiling. Diqqat! Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 15 sentyabrdagi 728-son qaroriga muvofiq elektron hujjatlardagi ma'lumotlar qonuniy hisoblanadi. Davlat organlariga Yagona portalda shakllantirilgan elektron hujjatlarning nusxalarini qabul qilishni rad etishlari qat'iy taqiqlangan.

9103

21.03.2021

Центр государственных услуг

4007765

СВИДЕТЕЛЬСТВО

О государственной регистрации юридического лица (субъекта предпринимательства)

Настоящим подтверждается, что в Единый государственный реестр субъектов предпринимательства внесена запись о создании:

Общество с ограниченной ответственностью "AL-FERGANUS"

(Полное наименование юридического лица – субъекта предпринимательства с указанием организационно-правовой формы)

ООО "AL-FERGANUS"

(Сокращенное наименование юридического лица)

13.03.2021

За регистрационным номером: 963830

(Число, месяц (прописью), год):

Идентификационный номер налогоплательщика (ИНН):

Организационно-правовая форма:

Общество с ограниченной ответственностью

Местонахождение:

Ферганская область, г. Фергана, Aeroport,

Свидетельство выдано:

Ферганская область, г. Фергана, ЦЕНТР
ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ

(Полное наименование регистрирующего органа):

